

Sygn. akt II AKz 811/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Ziaja

Sędziowie: S SA Robert Kirejew

SSA Piotr Filipiak (spr.)

Protokolant: Magdalena Bauer

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Tadeusza Trzęsimiecha

po rozpoznaniu w sprawie przeciwko **G. D., M. A.**
i S. K.

podejrzanych o przestępstwo art. 299 § 1 i § 5 i 6 k.k. oraz z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. i inne
zażaleń obrońców podejrzanych

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 grudnia 2014 roku,

sygn. akt: XXI Kp 486/14, XXI Kp 485/14 i XXI Kp 487/14

w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., art. 257 § 2 k.p.k., art. 266 § 1 i 2 k.p.k., art. 275 § 1 i 2 k.p.k.,
art. 277 § 1 k.p.k. oraz art. 98 § 2 k.p.k.

postanawia

1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie z zastrzeżeniem, że stosowany wobec podejrzanych środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania ulegnie zmianie na środek zapobiegawczy w postaci poręczenia majątkowego w przypadku wpłacenia przez:

- podejrzanego M. A. kwoty 500 000 (pięćset tysięcy) złotych;
- podejrzanego S. K. kwoty 300 000 (trzysta tysięcy) złotych;
- podejrzaną G. D. kwoty 200 000 (dwieście tysięcy) złotych

w terminie 1 miesiąca od dnia wydania niniejszego postanowienia;

2. w wypadku jeżeli środek zapobiegawczy ulegnie zmianie na poręczenie majątkowe, zastosować ponadto wobec wszystkich wyżej wymienionych podejrzanych środki zapobiegawcze w postaci zakazu opuszczania kraju połączonego z zatrzymaniem paszportu oraz dozoru policji polegającego na stawiennictwie 1 raz w tygodniu w jednostce policji właściwej ze względu na miejsce zamieszkania;

3. odroczyć sporządzenia uzasadnienia postanowienia na czas do dnia 15 stycznia 2015 roku.

Sygn. akt II AKz 811/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Katowicach uwzględnił wniosek Prokuratora i przedłużył do dnia 12 marca 2015 roku okres stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego M. A. - zastosowanego postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 13 marca 2014 roku, sygn. akt IV Kp 131/14, podejrzanę G. D. - zastosowanego postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 13 marca 2014r., sygn. akt IV Kp 130/14 oraz podejrzanego S. K. - zastosowanego postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 13 marca 2014r., sygn. akt IV Kp 129/14.

Powyższe orzeczenie zaskarżyli obrońcy podejrzanych.

Obrońca podejrzanego M. A. zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 20 k.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na braku jakiegokolwiek dyferencjacji dowodów w stosunku do poszczególnych podejrzanych,

2. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na jego treść, a to:

a. art. 249 § 1 k.p.k. poprzez przedłużenie okresu stosowania tymczasowego aresztowania mimo braku dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez M. A. zarzucanych mu przestępstw,

b. art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez przedłużenie okresu stosowania tymczasowego aresztowania mimo, iż nie zachodzi uzasadniona obawa matactwa ze strony podejrzanego, ani też nie została ona w żaden sposób uprawdopodobniona, w szczególności wobec braku dookreślenia przez oskarżyciela publicznego jakichkolwiek powiązań między podejrzanymi w ramach „zorganizowanej grupy przestępczej”, wbrew wytycznym Sądu Apelacyjnego w Katowicach,

c. art. 258 §2 k.p.k. przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że sam fakt prowadzenia wobec podejrzanego postępowania w przedmiocie popełnienia przestępstwa zagrożonego surową karą uzasadnia przypuszczenie, że podejrzanemu grozi wymierzenie surowej kary pozbawienia wolności,

d. art. 7 i art. 92 w zw. z art. 74 §1 i art. 174 k.p.k. poprzez aprioryczną i dowolną ocenę wybiórczo dobranego materiału dowodowego, w szczególności pominięcie wyjaśnień R. R. poddających w wątpliwość prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa przez podejrzanego.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylene stosowania tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego.

Obrońca podejrzanę G. D. zarzucił zaskarżonemu postanowieniu obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść tego orzeczenia, tj.:

1. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k., skutkującej błędnym ustaleniem, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje na duże prawdopodobieństwo, że podejrzana dopuściła się zarzucanych jej czynów, w tym iż działała ona w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, groźba wymierzenia podejrzanę surowej kary jest realna, a także iż istnieje obawa bezprawnego utrudniania przez nią postępowania,

2. art. 263 § 2 k.p.k. poprzez przedłużenie po raz kolejny w stosunku do podejrzanę tymczasowego aresztowania, pomimo tego, że brak jest szczególnych okoliczności sprawy, które spowodowały, iż nie można było dotychczas ukończyć postępowania przygotowawczego w sprawie, której ramy wyznaczają zarzuty postawione podejrzanę.

Wobec powyższych zarzutów obrońca wniósł o uchylene stosowanego wobec podejrzanę środka zapobiegawczego.

Obrońca podejrzanego S. K. zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, polegający na przyjęciu, iż:

a. dowody zebrane w sprawie wskazują na duże prawdopodobieństwo, w rozumieniu art. 249 § 1 k.p.k., że podejrzany popełnił zarzucane mu czyny, w szczególności działał w ramach zorganizowanej grupy przestępczej,

b. podejrzanemu grozi surowa kara, która w jego przypadku uzasadnia obawę matactwa procesowego,

c. podejrzany mógłby podjąć próby bezprawnego wpływania na tok postępowania przygotowawczego z uwagi na rangę zarzucanego mu czynu,

d. wobec podejrzanego zachodzi obawa matactwa z uwagi na działanie w zorganizowanej grupie przestępczej, podczas gdy grupa ta nie została wskazana,

2. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 263 §2 k.p.k. mającą wpływ na treść tego orzeczenia, polegającą na przedłużeniu tymczasowego aresztowania pomimo niewykazania jakie szczególne okoliczności nie pozwoliły na ukończenie postępowania przygotowawczego w dotychczas zakreślonym terminie.

Wobec powyższego obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach w zakresie dotyczącym podejrzanego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Na obecnym etapie postępowania w stosunku do podejrzanych G. D., M. A. oraz S. K. w dalszym ciągu aktualna pozostaje zarówno przesłanka ogólna stosowania środków zapobiegawczych, jak i przesłanki szczególne stosowania tymczasowego aresztowania wynikające z art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 258 §2 k.p.k.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu obrazu prawa materialnego, tj. art. 20 k.k., abstrahując od jego poprawności w aspekcie metodologicznym, wskazać należy, iż czyny zarzucone G. D., M. A. oraz S. K. miały zostać przez nich popełnione w ramach działania realizowanego wspólnie i w porozumieniu, wobec czego, na obecnym etapie postępowania, nie nasuwa zastrzeżeń zbiorcze przywołanie dowodów wskazujących na duże prawdopodobieństwo ich popełnienia przez podejrzanych. W wyniku przeprowadzonej kontroli odwoławczej stwierdzić natomiast trzeba, że dowody zebrane dotychczas w postępowaniu przygotowawczym pozwalają na stwierdzenie aktualności przesłanki z art. 249 §1 k.p.k. Na jej występowanie wskazują bowiem w dalszym ciągu częściowe wyjaśnienia podejrzanych i współpodejrzanych, zeznania świadków, a także dokumentacja przekazana przez urzędy skarbowe oraz analizy przepływów środków finansowych między określonymi podmiotami gospodarczymi. Oczywistym przy tym jest, co słusznie podniósł sąd a quo, iż stwierdzenie powyższego w kontekście nadanym mu treścią art. 249 §1 k.p.k. nie jest tożsame z uznaniem, iż podejrzani swoim zachowaniem wyczerpali znamiona zarzuconych im czynów. Jednoznaczne ustalenie powyższego na obecnym etapie postępowania nie jest bowiem możliwe i przeprowadzona analiza dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego wiąże się jedynie z dokonaniem oceny pod kątem zachodzenia dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez podejrzanych zarzuconych im czynów, co oznacza, iż jest ona tymczasowa i może ulec zmianie w toku dalszego postępowania, gdyż dowody są nadal w sprawie gromadzone i będą sukcesywnie, w sposób pełny, wszechstronny i wyczerpujący weryfikowane dopiero w późniejszym stadium procesu. Stąd też przepis art. 249 par. 1 kpk stanowi jedynie o dużym prawdopodobieństwie, a nie o pewności popełnienia czynów. Przyjęcie wymaganego przez powołany wyżej przepis stopnia prawdopodobieństwa popełnienia przez podejrzanych zarzucanych im czynów i stosowanie wobec każdego z nich izolacyjnego środka zapobiegawczego nie oznacza również w żadnym wypadku obalenia zasady domniemania niewinności, która w takiej sytuacji doznaje jedynie pewnych ograniczeń, polegających na możliwości zastosowania tego rodzaju środka bez bezwzględnej pewności popełnienia przez podejrzanych zarzucanych im czynów, a jedynie jego wysokiego prawdopodobieństwa. Stąd też podnoszone w zażaleniu obrońcy podejrzanego M. A. okoliczności, odwołujące się do ostatnich wyjaśnień R. R., na obecnym etapie

postępowania nie mogą w uzasadniony sposób podważać istnienia wskazanej przez Sąd Okręgowy przesłanki ogólnej stosowania tymczasowego aresztowania.

Wbrew zarzutom podniesionym w zażaleniach Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy uznał także, iż po stronie każdego z podejrzanych zachodzi przesłanka szczególna stosowania aresztu tymczasowego określona dyspozycją art. 258 par. 2 kpk. Zarówno G. D., M. A., jak i S. K. zarzucono bowiem popełnienie między innymi czynów kwalifikowanych art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. oraz art. 299 §1 i 5 k.k., które zagrożone są karą pozbawienia wolności do 10 lat. Okoliczność ta oceniana w powiązaniu ze skalą przestępczego procederu, nadto faktem, iż podejrzani z popełniania przestępstw uczynili sobie stałe źródło dochodu, jak również przy uwzględnieniu wysokości szkody, na jaką wskutek zarzuconych im czynów narażony został Skarb Państwa powoduje, że w razie uznania ich sprawstwa i winy możliwość wymierzenia każdemu z podejrzanych surowej kary jest w pełni realna. W tych warunkach, po stronie każdego z podejrzanych, zachodzi uzasadniona obawa podejmowania działań mających na celu destabilizację procesu, celem uchronienia się przed grążącą surową karą, bądź chociażby maksymalnego odsunięcia w czasie momentu prawomocnego jej wymierzenia. apatrywanie, zgodnie z którym istniejąca po stronie podejrzanego świadomość grożącej mu surowej kary, rodzi domniemanie realnej możliwości podejmowania przezeń bezprawnych działań służących destabilizacji procesu, jest powszechnie akceptowane w orzecznictwie, w tym w szczególności jest zgodne ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w Uchwale 7 sędziów z dnia 19 stycznia 2012 r. I KZP 18/11. Powszechnie uznaje się także, że wskazana okoliczność stwarza podstawę do stosowania aresztu tymczasowego bez potrzeby wykazywania, aby podejrzany w przeszłości podejmował próby bezprawnego wpływania na toczący się proces karny. Przyjmuje się bowiem, iż właśnie w obliczu zagrożenia surową karą może być on bardziej skłonny do podejmowania tego rodzaju zachowań i to nawet wówczas, gdy dotychczas takich działań nie podejmował.

Stoi ponadto Sąd Apelacyjny na stanowisku, że jakkolwiek rzeczywiście prokurator nie wykazał dotychczas w sposób miarodajny wszystkich tych uwarunkowań, które są niezbędne w aspekcie zarzutów popełnienia przez podejrzanych czynów z art. 258 par. 1 kk, to jednak biorąc pod uwagę charakter oraz okoliczności przedmiotowej sprawy, dotyczącej przestępczej działalności wielu osób, realizowanej na ogromną skalę, uzasadnione jest przyjęcie zachodzenia po stronie podejrzanych realnej obawy matactwa. Z uwagi bowiem na te właśnie uwarunkowania istnieje realna obawa podejmowania przez podejrzanych działań zmierzających do ustalenia i uzgodnienia określonej wersji wydarzeń, służącej chociażby tylko umniejszeniu własnej odpowiedzialności karnej.

Stwierdzić także trzeba, że Sąd Okręgowy w sposób uzasadniony przyjął, iż w przedmiotowej sprawie został również spełniony warunek przedłużenia stosowania aresztu tymczasowego określony dyspozycją art. 263 par. 2 kpk.

Stopień skomplikowania prowadzonego postępowania przygotowawczego, jego złożoność pod względem podmiotowym i przedmiotowym, wyrażająca się w szczególności we wielowątkowości, skutkująca obszernością zebranego oraz stale pozyskiwanego i analizowanego materiału dowodowego, niewątpliwie bowiem zaliczają się do kategorii „szczególnych okoliczności”, o których mowa we wskazanym przepisie, tym bardziej, że w tych warunkach znacznie utrudnione jest prowadzenie postępowania w sposób pozwalający na skoncentrowanie się na jednym, bądź kilku z podejrzanych. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że wydłużenie w czasie postępowania przygotowawczego jest także wynikiem sposobu realizacji przestępczego procederu, albowiem jednym z jego elementów było celowe działanie ukierunkowane na stworzenie mechanizmów utrudniających jego wykrycie i udokumentowane odtworzenie.

Jednocześnie jednak stwierdzić należy, że już sama analiza treści wniosku o przedłużenie stosowania wobec podejrzanych aresztu tymczasowego wskazuje na to, że w zakresie dotychczas postawionych podejrzanim zarzutów, a te stanowią „materialną” podstawę stosowania wobec nich środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, materiał dowodowy został przez oskarżyciela zgromadzony i zabezpieczony w znaczącej części, albowiem wskazane we wniosku czynności procesowe koncentrują się bądź na analizie zabezpieczonego już materiału, służącego weryfikacji dowodów zebranych dotychczas, bądź dotyczą wątków, jakkolwiek istotnych z punktu widzenia całości postępowania, to jednak nie przekładających się bezpośrednio na odpowiedzialność podejrzanych za dotychczas zarzucone im przestępstwa. W tych warunkach uzasadnionym jest przyjęcie, że zachodząca po stronie podejrzanych obawa matactwa, jak również obawa podejmowania innych działań służących destabilizowaniu procesu,

cehuje się tego rodzaju natężeniem, że dla zapewnienia wyeliminowania tego rodzaju zachowań wystarczającym będzie poprzestanie na zastosowaniu wobec każdego z podejrzanych środka zapobiegawczego w postaci poręczenia majątkowego w wysokości dającej gwarancję powstrzymania się przez każdego z nich od podejmowania wszelkich bezprawnych działań. Kierując się tym wymogiem, jak również uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynów, sytuację materialną podejrzanych oraz rolę każdego z nich w przestępczym procederze, Sąd Apelacyjny uznał, że aby poręczenie majątkowe spełniło swój cel winno ono zostać ustalone w wysokości 500.000 złotych - dla podejrzanego M. A., 300.000 złotych – dla podejrzanego S. K. oraz 200.000 złotych dla podejrzanego G. D.. Zatem Sąd Apelacyjny, podzielaając konieczność zapobieżenia podejmowaniu przez podejrzanych bezprawnych działań utrudniających prawidłowy bieg postępowania, uznał, że cel ten może zostać zrealizowany poprzez zastosowanie tak ustalonego poręczenia majątkowego, połączonego z zakazem opuszczania kraju oraz dozorem Policji, jednak przy jednoczesnym stwierdzeniu potrzeby dalszego stosowania wobec każdego z nich aresztu tymczasowego na wypadek nie uiszczenia wskazanych kwot poręczenia, albowiem w takim wypadku wyłącznie ten środek daje gwarancję zabezpieczenia prawidłowego toku procesu.

O ile w sprawie dojdzie do uiszczenia poręczenia majątkowego, to jego kwota winna zostać wpłacona na konto sum depozytowych Prokuratury Okręgowej w Katowicach.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej.

Z/

- odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć Prokuraturze Okręgowej w Katowicach, podejrzanym oraz obrońcom,

- akta zwrócić.